

Organització i govern de l'Opus Dei

Veure del "Diccionario de san Josemaría Escrivà de Balaguer", publicat per l'editorial Monte Carmelo. Explica l'organització i el govern seguint els Estatuts atorgats a la Prelatura de l'Opus Dei en el moment de la seva erecció, el 28 de novembre de 1982. Inclou també unes consideracions breus sobre les característiques d'aquest govern.

20/01/2017

1. Organització del govern de la Prelatura

a) El prelat

El govern de tota la Prelatura correspon al prelat, que és el seu ordinari propi, amb potestat ordinària de jurisdicció. Representa, per tant, a tot l'Opus Dei i a cada circumscripció. Entre els fidels de l'Obra el prelat és anomenat senzillament Pare, com a expressió d'una característica de l'espiritualitat de l'Opus Dei que és la senzillesa en la vida en família (cfr. *Statuta*, n. 130 § 1: IJC, pàg. 647).

El govern general de l'Opus Dei el va exercir sant Josepmaria fins al moment del traspàs, el 1975. El va succeir el seu principal col·laborador, el beat Àlvar del Portillo, qui, en ser erigit l'Opus Dei com a prelatura, va ser nomenat prelat. A la seva mort, el 1994, el va succeir Mons. Xavier Echevarría.

La funció jurisdiccional del prelat es refereix a la tasca pastoral peculiar de la Prelatura. Aquest govern s'estén sense delimitació territorial als fidels vinculats amb l'Opus Dei, és a dir, als clergues incardinats a la Prelatura i als laics incorporats a ella, principalment pel que fa a la formació, l'atenció espiritual i l'apostolat de aquests fidels.

Com resumeix el punt 125 § 2 dels Estatuts, "la potestat de règim de què gaudeix el prelat és plena, tant en el fur extern com en l'intern, sobre els preveres incardinats a la Prelatura; i sobre els laics incorporats a la Prelatura, aquesta potestat s'estén només a quant es refereix al fi peculiar de la mateixa".

La dependència immediata i directa que té l'Opus Dei de la Santa Seu es realitza a través de la Congregació per als Bisbes (cfr. Const. Ap. *Pastor*

Bonus, 80; Const. Ap. *Ut sit*, IV i VI; *Statuta*, n. 171: IJC, pàg. 654).

b) Diversitat d'àmbits d'exercici

La Prelatura desenvolupa activitats en diversos països, de manera que, a més de l'organització central, consta de circumscripcions establertes en diferents zones. Els territoris d'aquestes circumscripcions de la Prelatura, anomenades regions, normalment coincideixen amb els de cada país determinat. Cada regió està governada per un vicari regional, que compta amb la col·laboració de dos consells: la comissió regional i l'assessoria regional. Hi ha altres circumscripcions, més singulars: les quasi-regions i les delegacions dependents directament del prelat (cfr. *Statuta*, n. 150 i 152: IJC, pàg. 652). Finalment, l'organització local s'estructura a través de centres erigits (cfr. *Statuta*, n. 161: IJC, pàg. 653).

c) Els vicaris del prelat

Tant en l'àmbit universal com en el de cada regió, participen en la potestat del prelat alguns vicaris, que són, segons el Dret Canònic, Ordinaris de la Prelatura (cfr. *Statuta*, n. 125 § 4: IJC, pàg. 647). Aquests vicaris són: d'àmbit universal, el vicari auxiliar -si n'hi ha-, el vicari general i, per la tasca de la Prelatura amb les dones, el vicari secretari central; i per als 'àmbits territorials corresponents, els vicaris regionals i els vicaris de les delegacions. Són tots ells vicaris del Prelat.

d) Consell General i Assessoria Central

En la tasca de govern de la Prelatura, el prelat és ajudat per dos consells que exerceixen les funcions per a tota la Prelatura, segons es tracti dels homes o de les dones.

Formen part del consell general: el vicari auxiliar -si n'hi ha-, el vicari general o secretari general; el vicari per a la secció de dones o vicari secretari central; els vicesecretaris de sant Miquel, de sant Gabriel i de sant Rafael, que s'ocupen de tres diferents sectors de la tasca formativa i apostòlica de la Prelatura; els delegats de les diverses regions; el prefecte d'estudis i l'administrador general (cfr. *Statuta*, n. 138: IJC, pp. 649-650).

Alhora, formen part de l'assessoria central el vicari auxiliar -si n'hi ha-; el vicari general; el vicari per a la secció de dones o vicari secretari central; la secretària central; la secretària de l'assessoria; les vicesecretaries de sant Miquel, de sant Gabriel i de sant Rafael; les delegades regionals; la prefecta d'estudis; la prefecta de numeràries auxiliars i la procuradora central (cfr. *Statuta*, n. 146: IJC, pàg. 651).

Existeix també un director espiritual que, sense pertànyer al consell general, participa en les reunions amb veu però sense vot. La seva missió és ajudar el prelat en la direcció espiritual col·lectiva i en qüestions de doctrina i litúrgia. Finalment, l'agent de pregàries o procurador, que tampoc és membre del consell, i s'ocupa de les relacions de la Prelatura amb la Santa Seu (cfr. *Statuta*, n. 148: IJC, pàg. 651).

e) Comissió Regional i Assessoria Regional

Cada circumscripció territorial, anomenada regió, corresponents a un determinat territori, està governada pel seu vicari regional, el qual exercita els deures del càrrec *nomine et vice Patris et ad eius mentem*, fent de Pare i segons la seva ment (cfr. *Statuta*, n. 150, 151 i 157: IJC, pàg. 652) .

El vicari regional és ajudat per un organisme col·legiat anomenat comissió regional. I per al govern de la tasca de la Prelatura amb dones ajuden al vicari regional el vicari secretari regional i un un altre organisme col·legiat anomenat assessoria regional. Les configuracions de la comissió regional i de l'assessoria regional és anàloga a les del consell general i de la de l'assessoria central.

A les regions més desenvolupades, pot haver altres circumscripcions menors, anomenades Delegacions, dependents del vicari regional, al capdavant de les quals hi ha un vicari, assistit per organismes similars als de nivell regional (cfr. *Statuta*, n. 153: IJC, pàg. 652).

f) Consells locals

En les diferents regions i delegacions, s'erigeixen centres, dirigits per consells locals (cfr. *Statuta*, n. 161 §

1: IJC, pàg. 653; n. 177: IJC, pàg. 655).
Cada consell local està format pel director, el subdirector o subdirectors i el secretari.

L'autoritat del consell local no comporta potestat de jurisdicció sobre els fidels de la Prelatura, potestat que és exercida personalment pel prelat i els seus vicaris. La seva autoritat és la necessària per a l'organització del centre i l'impuls de les activitats apostòliques; té a més encomanada la funció d'atendre espiritualment els fidels adscrits al Centre (cfr. *Statuta*, n. 161 § 2: IJC, pàg. 653).

2. Congressos i Assemblies

En la Prelatura de l'Opus Dei, hi ha dues classes d'assemblies: els congressos generals i les assemblies regionals, també anomenades setmanes de treball.

Els congressos generals poden ser ordinaris , extraordinaris (que sempre són presidits pel prelat), i electius. Tenen el dret i el deure d'assistir als congressos generals aquells fidels de l'Opus Dei que hagin estat nomenats pel prelat. El nomenament de congressista o elector és vitalici. El prelat nomena els congressistes entre els fidels dels països on està establerta la Prelatura, amb almenys nou anys d'incorporació a l'Opus Dei i amb provada fidelitat al seu esperit.

a) Congressos Generals Ordinaris

Els congressos generals ordinaris tenen com a finalitat examinar els treballs realitzats des de l'anterior congrés i proposar al Prelat orientacions sobre l'acció evangelitzadora dels fidels de la Prelatura, sempre buscant un millor i més fructuós servei a l'Església universal i les Esglésies locals. El

prelat, amb el vot deliberatiu dels congressistes, procedeix a la renovació dels seus consells -el consell general per als homes i l'assessoria central per a les dones- i a analitzar la marxa de la tasca apostòlica des del congrés anterior (cfr. *Statuta*, n. 133 §1: IJC, pàg. 648; n. 140 § 2: IJC, pàg. 650).

El I Congrés General Ordinari es va celebrar l'any 1951. Els homes es van reunir al mes de maig a Molinoviejo, casa d'espiritualitat situada a prop de Segòvia (Espanya). Les dones ho van fer al mes d'octubre a Los Rosales, casa d'espiritualitat a Villaviciosa de Odón (Madrid).

Als cinc anys, el 1956, va tenir lloc el II Congrés General Ordinari, a Einsiedeln (Suïssa), del 22 al 25 d'agost. En aquest II Congrés es va aprovar el trasllat a Roma del Consell General, que fins aleshores havia tingut el seu domicili oficial a

Madrid, tot i que -amb el coneixement de la Santa Seu- els membres estaven repartits entre Roma i Madrid. A partir d'aquesta decisió, tot el Consell va poder treballar al costat del fundador. L'Assessoria Central era ja, feia anys, del tot a Roma.

D'aquesta data ençà, els Congressos Generals Ordinaris es van venir celebrant cada cinc anys i, després del 1982, cada vuit. Fins ara s'han celebrat vuit Congressos Generals Ordinaris; des del tercer, tots ells a Roma.

b) Congressos Generals Extraordinaris

A més dels Congressos Generals Ordinaris, el Dret particular de la Prelatura preveu la convocatòria de Congressos Generals Extraordinaris quan així ho aconsellin les circumstàncies, segons el parer del Prelat amb el vot deliberatiu del

Consell (cfr.*Statuta*, n. 133 § 2 : IJC, pàg. 648).

El fundador de l'Opus Dei, que des d'anys enrere veia la necessitat de donar els passos oportuns per modificar la configuració jurídica assolida el 1950 per l'Opus Dei per rebre'n una altra adequada al seu esperit, va convocar el 1969 un Congrés General Extraordinari, que es va desenvolupar en dues parts: la primera, al setembre de 1969 i la segona, al setembre de 1970; encara que en aquesta data no es va clausurar el Congrés, sinó que va continuar treballant mitjançant comissions.

La finalitat d'aquest Congrés era promoure "una reflexió profunda de tot l'Opus Dei -homes i dones de totes les nacions on treballava establiment l'Opus Dei- en unió amb el fundador, sobre la seva naturalesa

i les seves característiques pròpies" (ECHEVARRÍA, 2009, pàg. 28).

Per aquest motiu, al Congrés no només van ser convocats nombrosos fidels de l'Opus Dei -192 persones: 87 homes i 105 dones-, sinó que tots els qui ho van desitjar van poder enviar propostes i suggeriments. Per això, entre una i altra convocatòria del Congrés, en totes les Regions es van celebrar Assemblees Regionals al llarg dels últims mesos de 1969 i primers de 1970. En les sessions del Congrés que van tenir lloc a Roma a l'agost i setembre de 1970 (cfr. AVP, III, pàg. 576), es va procedir a l'examen de les comunicacions que les Assemblees Regionals havien enviat a Roma. Com la revisió del Dret particular de l'Obra requeria la col·laboració d'especialistes, es va aprovar crear una comissió tècnica. La cloenda de les sessions plenàries del Congrés va tenir lloc el 14 de setembre; i el Congrés General

Especial va continuar obert a través del treball executiu de la Comissió Tècnica (cfr. AVP, III, pàg. 589).

c) Congressos Generals Electius

Els congressos generals electius se celebren quan mor el prelat per elegir el successor (cfr. *Statuta*, n. 149: IJC, pàg. 651). En quedar vacant l'ofici de prelat, assumeix interinament el règim el vicari auxiliar, si n'hi ha, o el vicari general, qui ha de convocar abans que transcorri un mes el congrés general electiu, de manera que la celebració tingui lloc en el termini màxim de tres mesos des que es va produir la vacant (cfr. *Statuta*, n. 149 §1 i §2: IJC, pàg. 651)

Participen en l'elecció tots els congressistes homes (Electors) i totes les dones que formen part de l'assessoria central.

El procediment d'elecció s'inicia amb una reunió del ple de l'assessoria central, és a dir, incloses les delegades de les diverses circumscripcions regionals. En aquesta reunió, cadascuna de les presents formula una proposta amb el nom o els noms d'aquells preveres que valora com més dignes per al càrrec de Prelat; aquestes propostes són transmeses al Congrés General, que les rep i considera. Finalment, el Congrés procedeix a l'elecció (cfr. *Statuta*, n. 130 §1: IJC, pàg. 647; n. 146: IJC, pàg. 651)

Realitzada l'elecció i acceptada pel designat, aquest, per si mateix o per mitjà d'un altre, ha de sol·licitar la confirmació del Pontífex Romà (cfr. CIC, cc. 178-179; Const. Ap. *Ut sit*, IV; *Statuta*, n. 130 § 1 i § 4: IJC, pàg. 647).

El I Congrés General Electiu es va convocar en morir el fundador, el 26 de juny de 1975. Es va celebrar a

Roma, el 15 de setembre de 1975. Va ser escollit per unanimitat el beat Àlvar del Portillo.

El II Congrés Electiu es va celebrar després de la mort del beat Àlvar del Portillo, el 23 de març de 1994.

L'elecció va recaure sobre Mons.

Xavier Echevarría, que havia conviscut estretament amb el fundador durant més de vint anys, el 20 d'abril de 1994; va ser confirmat i nomenat Prelat pel Papa Joan Pau II en la mateixa data i ordenat bisbe el 6 gener de 1995.

d) Les Assemblees Regionals o Setmanes de Treball

Les assemblees regionals o setmanes de treball se celebren a les circumscripcions regionals, d'ordinari cada deu anys, per estudiar les maneres de millorar la formació dels fidels de l'Opus Dei i el desenvolupament de les tasques apostòliques en l'àmbit de la

circumscripció (cfr. *Statuta*, nn. 160-170: IJC, pp. 653-654).

3. Característiques del govern a l'Opus Dei

Ja descrits l'organització i el règim de l'Opus Dei, sembla oportú assenyalar alguns criteris que es refereixen a l'exercici del govern; criteris que va transmetre i ensenyar a viure sant Josepmaria com a orientació de la tasca dels directors i directores de l'Obra, i de la de tots aquells que directament o indirectament col·laboren en aquestes tasques. Recollim a continuació les principals:

a) Unitat i col·laboració col·legial

D'ençà dels començaments, el fundador va assenyalar la col·legialitat com a característica essencial de la manera de governar, tal com ell mateix la va viure i va ensenyar a viure: una manera de dirigir que cerca expressament la

corresponsabilitat de tots i de cada un dels directors competents en les decisions que s'adoptin.

Molt aviat es va pensar a redactar un document adreçat als qui ocupaven llocs de direcció. En aquest document, la redacció final del qual és d'alguns anys després, tot i que recull les idees anteriors, pot llegir-se: "Està disposat que en totes les nostres cases i centres, en totes les nostres activitats, hi hagi un govern col·legial, perquè ni vosaltres ni jo ens podem fiar exclusivament del nostre criteri personal. I això, no està disposat sense una particular i especial gràcia de Déu: per això, seria un error greu no respectar aquest mandat "(*Instrucció, 31-V-1941*, n. 28: AGP, sèrie A.3 , 90-1-1).

El 1956, en una reunió amb directors, sant Josepmaria afirmava: "Cal comptar amb l'ajuda dels altres perquè així és més fàcil servir Déu

unint les forces de tots; perquè és una manera de formar altres persones en el govern, donant-los criteri; perquè es fomenta la unitat i la responsabilitat en tractar amb les persones cridades a exercir aquestes funcions; i finalment perquè el govern col·legial es basa en la humilitat i en la caritat, en escoltar i acceptar els suggeriments dels altres"(Echevarría, 2000, pàg. 331).

Sant Josepmaria va deixar expressat aquest ensenyament de forma sintètica en frases gràfiques. En una entrevista amb un periodista de *The New York Times*, de 7-X-1966, insistia: "la tasca de direcció de l'Opus Dei és sempre col·legial, no personal. Detestem la tirania, que és contrària a la dignitat humana. En cada país la direcció de la nostra tasca està encomanada a una comissió composta en la major part per laics de diferents professions i presidida pel consiliari [actualment Vicari

Regional] de l'Opus Dei al país (...). Els mateixos principis que acabo d'exposar s'apliquen al govern central de l'Obra. Jo no governo sol "(Converses, 53).

b) Col·laboració de preveres i laics

És característica del govern de l'Opus Dei la participació conjunta de preveres i laics. El càrrec de Prelat i els oficis vicaris estan reservats a sacerdots, perquè només els ministres ordenats poden ser portadors de la potestat de règim a l'Església; però al govern col·laboren laics, tant dones com homes, com preveu el Dret Canònic (cfr. CIC, 129). Aquesta presència de laics en els òrgans de govern és una realitat fundacional de l'Opus Dei, que sant Josepmaria va subratllar sempre amb força.

c) Llibertat i responsabilitat personal

Unida a la col·legialitat i com a conseqüència seva, una altra característica del govern a l'Opus Dei és la responsabilitat personal, que sant Josepmaria expressava amb una frase castissa: "que cada pal aguantí la seva vela". Responsabilitat que suposa estudiar bé els assumptes fins formar-se una opinió. Tots els directors tenen en consciència el deure de formar-se criteri propi sobre els diversos assumptes, madurant les possibles solucions, exposant després per escrit el que pensen, alhora que, sense aferrar-se al propi criteri, estan disposats a canviar d'opinió en rebre elements nous de judici. Sant Josepmaria, quan es trobava en una d'aquestes situacions, deia, com l'autora d'aquesta veu ha tingut ocasió d'escoltar-: "canvio d'opinió perquè tinc noves dades i perquè no sóc un riu que no es pot tornar enrere".

Una altra norma de conducta en el govern és l'objectivitat. Sant Josepmaria aconsellava sempre als directors: "No em cansaré de insistir que, qui té obligació de jutjar, ha d'escoltar les dues parts, les dues campanes" (*Carta 29-IX-1957*, n. 47: AGP, sèrie A 3, 94-1-3). I en un altre dels escrits: "Mai no oblideu, fills, que no es pot ser justos si no es coneixen bé els fets, si no se senten tant les campanes d'un costat com les de l'altre, si no se sap -en cada cas - qui és el campaner" (*Carta 16-VII-1933*, n. 9: AGP, sèrie A.3, 91-4-1).

La responsabilitat personal ha de portar a més als directors a no prendre, ni permetre que es prenguin iniciatives que puguin separar-se el més mínim de l'esperit del fundador perquè, com ell mateix deia: "no és meu, és de Déu".

d) Confiança i aire de família

La confiança és un dels trets característics que determinen la manera de viure a l'Opus Dei: confiança en Déu, confiança en els qui governen, confiança en els altres. "Per a mi, val més la paraula d'un cristià, d'un home lleial -em refio del tot de cada un-, que la signatura autèntica de cent notaris unànimes" (AD, 159); actitud que aplicava amb especial força amb els qui participaven de les tasques de govern a l'Opus Dei, com l'autora d'aquesta veu pot testimoniar, citant fins i tot paraules que va poder escoltar: "Heu de tenir molta confiança els uns amb els altres: confiança mútua. Deixeu-me que insisteixi, perquè tota la nostra vida a l'Obra és a base de confiança... Jo crec a ulls tancats el que em diuen els meus fills. Així, crec: *cum fide*".

Confiança i també llibertat.

Confiança per part de qui mana i llibertat responsable de qui obeeix.

D'aquí la frase moltes vegades repetida: "es dóna primacia a l'esperit sobre l'organització", de la qual treia entre altres, la següent conclusió: la vida dels membres de l'Obra "no encotilla en consignes, plans i reunions. Cada un està solt, unit als altres per un esperit comú i un comú desig de santedat i d'apostolat, i procura santificar la seva pròpia vida quotidiana "(Converses, 63).

D'aquesta manera, sant Josepmaria podia assegurar que "l'Obra és una organització desorganitzada" (*ibidem*). Són abundants els textos i entrevistes en què ho explicava així: "Donem una importància fonamental a l'espontaneïtat apostòlica de la persona, a la seva iniciativa lliure i responsable, guiada per l'acció de l'Esperit, i no a les estructures organitzatives, mandats, tàctiques i plans imposats des del vèrtex, en seu de govern "(Converses, 19).

e) Sentit professional

A l'Opus Dei, qui té encomanades tasques de direcció procura fer-les amb sentit sobrenatural, posant en exercici, al costat de les virtuts teologals, la prudència i tot el conjunt de les virtuts humanes. Ha de veure-les, en coherència amb l'esperit de l'Opus Dei, com un treball que, per ser santificat, reclama estar humanament ben fet.

La tasca de govern requereix, en suma, una preparació específica. Primer de tot , i com a base fonamental, un coneixement profund i estudi detingut dels Estatuts de la Prelatura i d'altres documents del fundador, de manera que hom estigui en condicions d'aplicar-los a l'assumpte concret de què es tracti i a les circumstàncies que l'envolten. També exigeix, com és lògic -i com passa amb tota tasca que impliqui responsabilitat-, els

coneixements tècnics del cas i una dedicació de temps que permeti, juntament amb l'ordre, la diligència i la intensitat, realitzar eficaçment la tasca que cada un té encomanada.

f) Esperit de servei

Sant Josepmaria va recalcar sempre que per a qualsevol cristià que es mogui amb sentit sobrenatural, tota tasca de govern s'ha d'entendre com a prestació d'un servei. Governar -deia- és "una gustosa, voluntària i actual servitud" (*Instrucció*, 31-V-1936, n. 7: AGP, sèrie A.3, 90-1-1). A l'Obra, els càrrecs són serveis. A més, subratllant el caràcter sobrenatural de la missió de l'Opus Dei, insistia que calia transcendir la materialitat dels papers sobre els quals es treballava per veure sempre, i abans de cap altra cosa, les persones a les quals aquests papers es refereixen i a les quals s'aspira a ajudar.

Mercedes Morado García

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/organitzacio-
i-govern-de-lopus-dei/](https://dev.opusdei.org/ca/article/organitzacio-i-govern-de-lopus-dei/) (07/08/2025)